

Workshop ‘draagvlak creëren en burgerinitiatieven ondersteunen’

*De invloed van de omgeving op onze eetkeuzes en hoe we
die omgeving samen kunnen veranderen*

Wie ben ik?

Reinoud Moojen, Sociaal Psycholoog en PhD kandidaat aan de UU (j.r.d.moojen@uu.nl)

- Onderzoek → invloed van de (sociale) eetomgeving op eetgedrag
- Onderdeel van dit onderzoek: samen met stakeholders gezonde en duurzame pilots opzetten in drie wijken
 - Bennekom, Overvecht en Scherpenzeel

Universiteit Utrecht

Wie is hij?

Robert Weijers, Sociaal Psycholoog en Universitair Docent UU (r.j.weijers@uu.nl)

- Onderzoek → invloed van de horecaomgeving op eetgedrag
- Doet ook onderzoek naar effectiviteit van gemeentebeleid op desinformatie / fake news

Universiteit Utrecht

REGIO DEAL FOODVALLEY

Versnelling van de transitie naar een duurzaam en gezond voedselsysteem

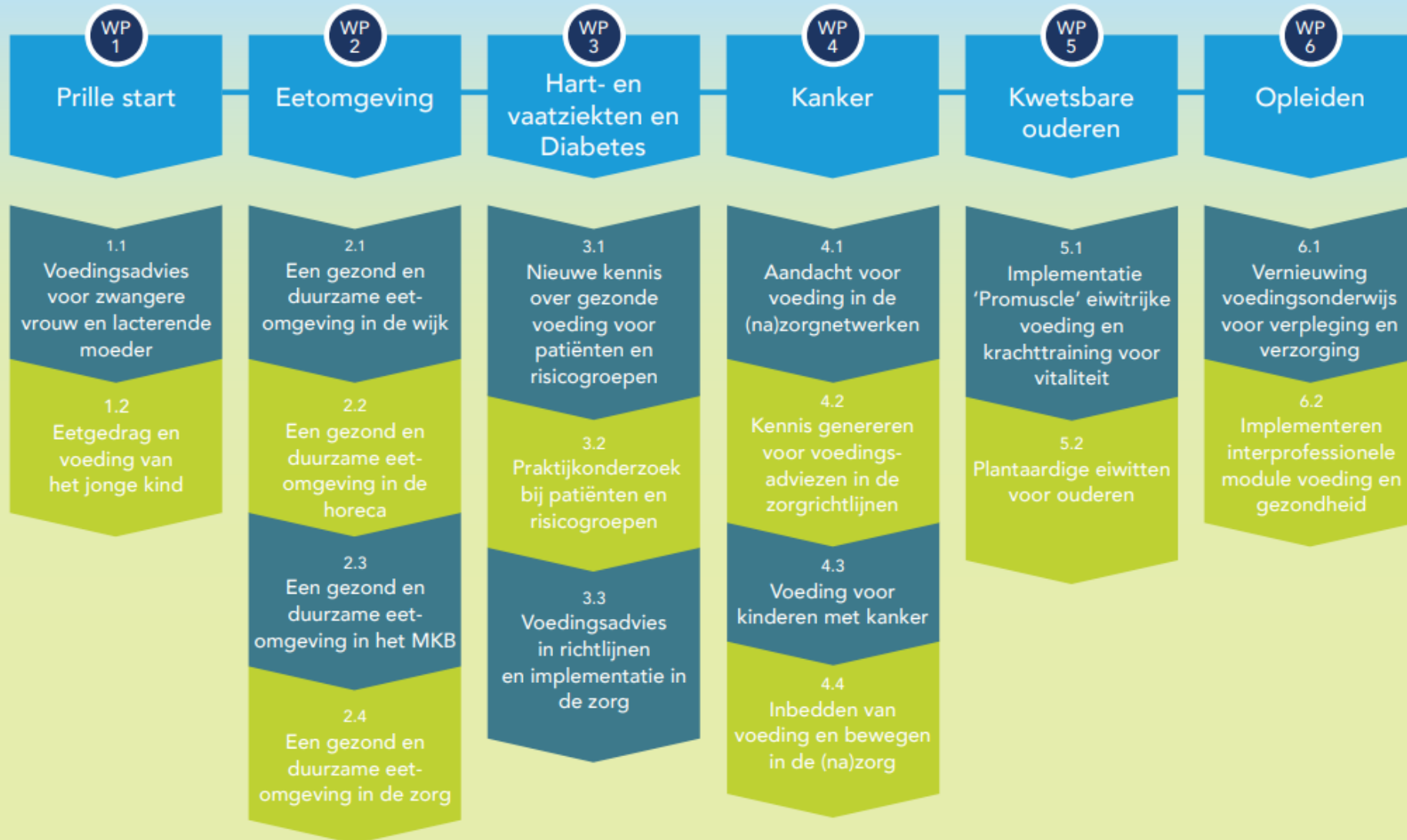
Toekomstbestendige
landbouw

Voeding &
gezondheid

Kennis &
innovatie

Impact

Nationaal toepasbare concepten, richtlijnen en adviezen waarmee we bijdragen aan het Nationaal Preventieakkoord; verbeterde voeding(skennis) en interdisciplinaire samenwerking in de zorg

Impact

Nationaal toepasbare concepten, richtlijnen en adviezen waarmee we bijdragen aan het Nationaal Preventieakkoord; verbeterde voeding(skennis) en interdisciplinaire samenwerking in de zorg

Impact

Nationaal toepasbare concepten, richtlijnen en adviezen waarmee we bijdragen aan het Nationaal Preventieakkoord; verbeterde voeding(skennis) en interdisciplinaire samenwerking in de zorg

Impact

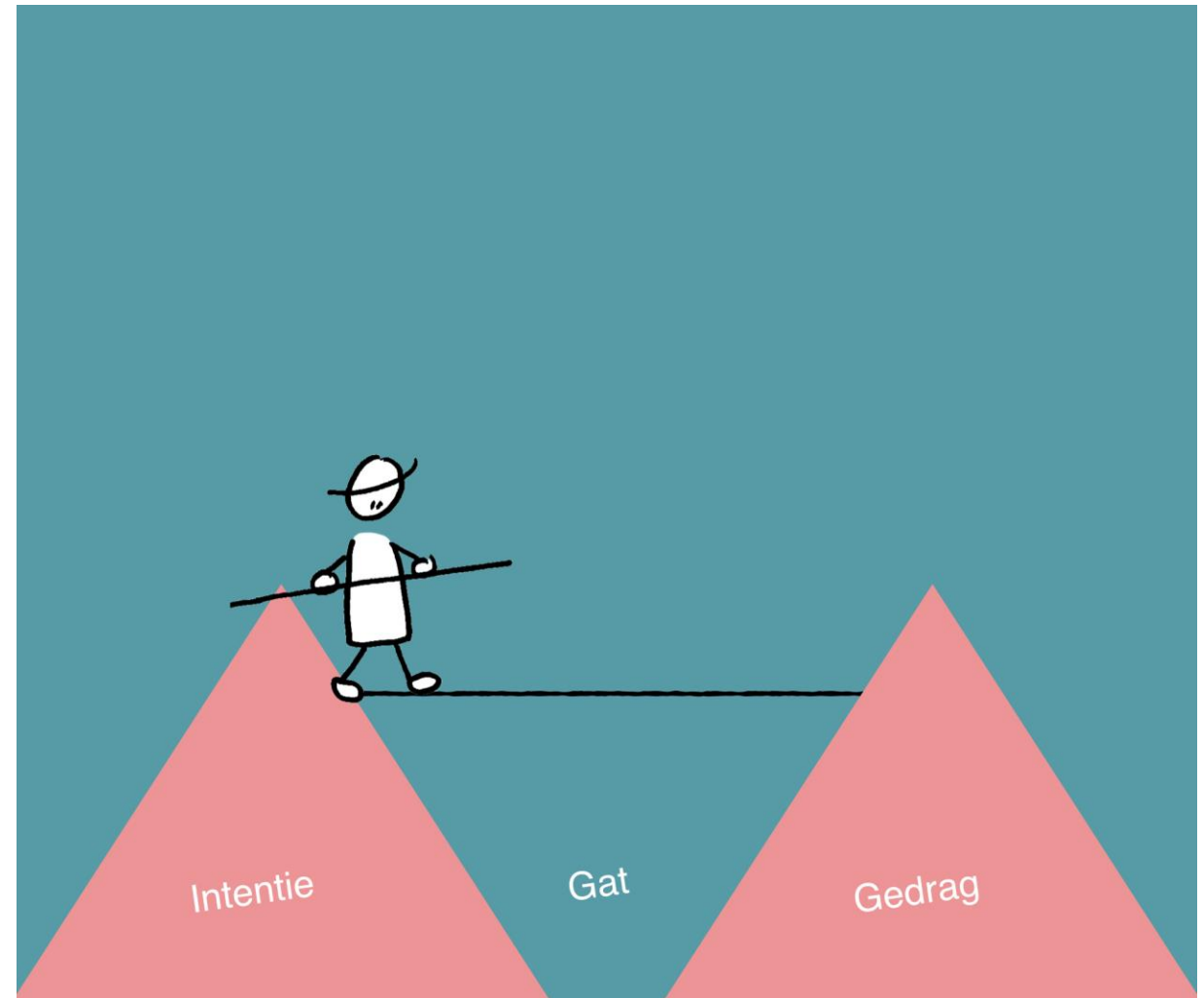
Nationaal toepasbare concepten, richtlijnen en adviezen waarmee we bijdragen aan het Nationaal Preventieakkoord; verbeterde voeding(skennis) en interdisciplinaire samenwerking in de zorg

Gezonde en duurzame eetkeuzes

Gezonder en duurzamer eten

- Mensen willen vaak wel gezonder en duurzamer eten, maar het lukt niet altijd om te doen wat ze willen
- De kloof: slechts 30% van goede voornemens leidt tot actie

YOU MAKE 200 FOOD DECISIONS DAILY

Meeste keuzes
op de
automatische
piloot

© WANSINK & SOBAL (ENVIR & BEHAVIOR 2007)

SURPRISED?

Automatische piloot en prikkels

Eten gestuurd door signalen in de (eet)omgeving

De rol van de
sociale
omgeving

Hoe zou de
omgeving
anders
kunnen?

Het doel van mijn project: samen met bewoners een gezonde en duurzame eetomgeving in de wijk creëren

Waarom deze methode?

Waarom co-creatie?

- Aansluiten op de bestaande wensen
 - Elke wijk is anders, dus elke wijkaanpak is ook anders
- De stakeholders (inwoners, ondernemers, initiatiefnemers en de gemeente) kennen hun eigen wijk het best en weten wat er speelt
- Met het oog op lange termijn bestendigheid van dit project
 - Lokale stakeholders hebben belang bij verandering

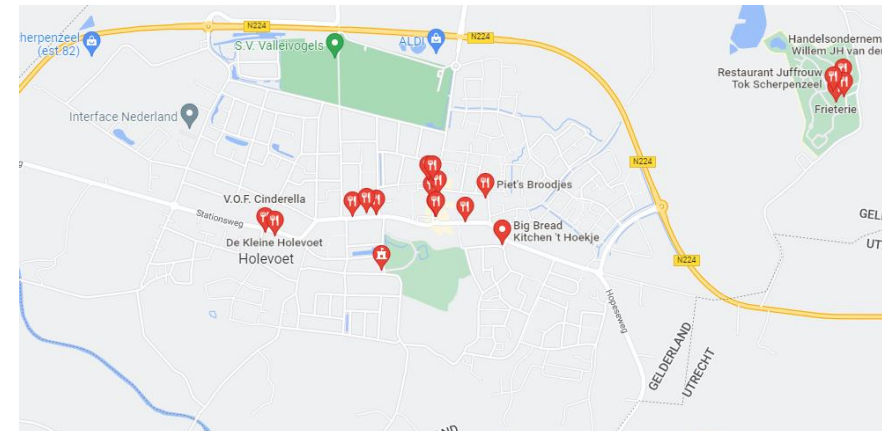
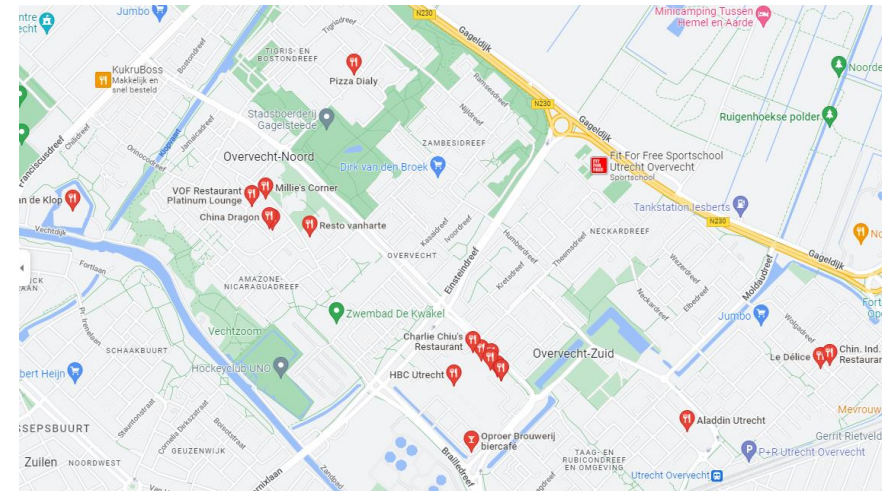
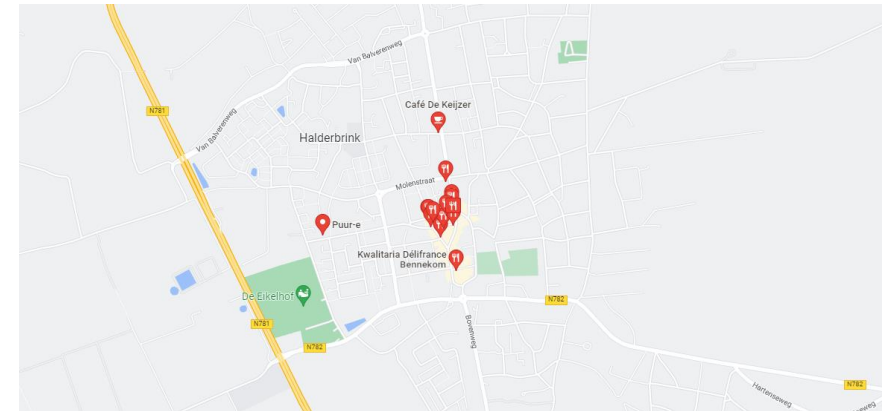
Wijkselectie

- Wijken selecteren aan de hand van de volgende criteria:
 - De kansen en uitdagingen in de wijk
 - Samenwerkingsmogelijkheden met lokale initiatieven, de gemeente en andere stakeholders
 - De mogelijke impact van het onderzoeksproject
 - De aanwezige energie rondom dit onderwerp

Waar heeft dit project plaats gevonden?

- Bennekom, valt onder gemeente Ede
- Overvecht, wijk in Utrecht
- Scherpenzeel, dorp in Gelderland

Hoe hebben we dit aangepakt?

- Verkenningfase:
 - Eerst het gesprek aan gegaan met de ingeschreven gemeentes
 - Brachten ons in contact met key stakeholders
 - Key stakeholders uitgenodigd voor co-creatie sessies om samen de eetomgeving gezonder en/of duurzamer te maken
- 'Mapping'fase tijdens co-creatie sessies:
 - Uitleg invloed van de eetomgeving op eetkeuzes
 - In kaart brengen lokale eetomgeving, met foto's van de stakeholders
 - Wat gaat er mis? Wat gaat er goed? Wat kan er beter?

Hoe hebben we dit aangepakt?

- Interventiefase:
 - Alle stakeholders brainstormen over mogelijke pilots rondom gezond en/of duurzaam eten
 - Werkgroep opzetten die met de pilot aan de slag gaat
 - Samen aan de slag met de werkgroep

Wat hebben we met deze aanpak bereikt?

- In Bennekom zijn we aan de slag gegaan met het promoten van duurzaam eten
 - In 2023, werd het thema duurzaam eten onder de aandacht gebracht door middel van estafette columns in de lokale krant
 - In 2024, gaat de werkgroep hiermee door en breiden ze uit door fietstours te organiseren naar lokale landwinkels en duurzaam eten te promoten bij lokale evenementen
- Dit is gerealiseerd in samenwerking met:
 - Inwoners
 - Ondernemers (landwinkel)
 - Lokale krant (Bennekoms Nieuwsblad)
 - De gemeente

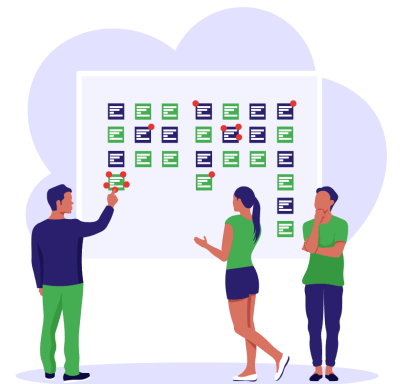
Wat hebben we met deze aanpak bereikt?

- In Overvecht
 - Samen met inwoners en lokale ondernemers de eetomgeving in Overvecht besproken en hoe we die kunnen veranderen
 - Er is veel fast food en een makkelijke gezonde optie bestaat er eigenlijk niet
 - Er is veel groen in Overvecht en ook veel moestuinen
 - Er zijn ontzettend veel verschillende culturen in Overvecht die veel kennis hebben over eten en moestuinen
 - De gemeente nam niet deel aan de co-creatie sessies, ook vormde er geen werkgroep om aan een pilot te werken
- Nu is een stakeholder bezig om bewoners kennis te laten maken met de korte lokale ketens
 - Middels lokale groentepakketten

Wat hebben we met deze aanpak bereikt?

- In Scherpenzeel gezond eten bij sportverenigingen makkelijker maken
 - Sinds 2023, is er op aanvraag een gezondere borrelplank beschikbaar op de meeste sportverenigingen
 - Begin oktober 2024 lanceert de werkgroep samen met de gemeente een campagne en merknaam rondom hun nieuwe gezonde aanbod op de sportverenigingen
- Gerealiseerd samen met:
 - Inwoners
 - De sportkantines
 - Lokale ondernemers
 - De gemeente

Wat kunnen we hiervan leren?

- Ga co-creëren, betrek stakeholders (bewoners, ondernemers, initiatiefnemers). Eigenlijk een gemiste kans als gemeentes dit niet doen.
- Verkennen: zijn er al lopende initiatieven? Waar is de energie in de wijk?
- Dit co-creatie proces is aan het begin tijdsintensief, maar zal op de lange termijn steeds minder tijd vergen.

Wat was de rol van de gemeente?

- Faciliteer het proces door de juiste partijen met elkaar in contact te brengen
- Organiseer en faciliteer bijeenkomsten waar partijen samen kunnen brainstormen en doe daar ook zelf aan mee
- Ondersteun door o.a.:
 - Kennis te delen rondom beleid.
 - Helpen met verkennen (zijn er al lopende initiatieven op dit onderwerp)
 - (Financiële) middelen in te zetten
- Belangrijk: wees als gemeente betrokken bij het project, maar neem het niet over van de stakeholders.

Workshop 'starten initiatieven ondersteunen'

Inhoud workshop

- Doel workshop: samen een startpunt formuleren om draagvlak te creëren en burgerinitiatieven te ondersteunen
- In groepjes van max 4-5 samen brainstormen over de mogelijkheden in jouw gemeente
- Korte voorstelronde
 - Wie ben ik?
 - Bij welke gemeente werk ik?

Workshop 'starten initiatieven ondersteunen'

- Kennen jullie al lopende initiatieven in de eigen gemeente?
- Welke stakeholders kunnen jullie benaderen om initiatieven te vinden?
- Welke (financiële) middelen heeft jullie gemeente om lopende initiatieven te ondersteunen?
- Weinig tijd? Welke (derde) partijen zouden jullie kunnen inschakelen voor hulp?

Take-aways workshop

- Ga in eerste instantie op zoek naar bestaande initiatieven, ga ze niet zelf opzetten.
- Ga niet met een volledig uitgewerkt plan de wijk in, belangrijk dat stakeholders leidend zijn en dat jullie samen een plan ontwikkelen.
- Faciliteer en begeleid de stakeholders in het creatie-proces.
- Zorg ervoor dat stakeholders de ruimte hebben om de eigen ideeën te implementeren.

Zijn er nog vragen?

Voor contact: j.r.d.moojen@uu.nl

Universiteit Utrecht

Dank jullie wel!

Voor contact: j.r.d.moojen@uu.nl

Universiteit Utrecht

